

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Кафедра історії

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-педагогічної
роботи _____ О.А. Кузнецова
«27 серпня» 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДОЛОГІЯ ІСТОРІЇ

Ступінь магістра

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

014 Середня освіта

Код та найменування спеціальності

014.03 Середня освіта (Історія)

Предметна спеціалізація

Факультет: історичний

2019-2020 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Методологія історії» для студентів спеціальності 014 Середня освіта, шифр спеціальності 014.03 Середня освіта (Історія).

Розробник: Зеркаль Микола Миколайович, в.о. професора кафедри історії, доктор історичних наук
_____ (Зеркаль М.М.)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри історії

Протокол № 1 від «27» серпня 2019 р.

Завідувач кафедри _____ (_____)

«___» серпня 2019 р.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Нормативна/ Варіативна	
Індивідуальне науково-дослідне завдання – методичний портфель вчителя історії	Спеціальність (професійне спрямування): 014.03 Середня освіта (Історія)	Рік підготовки:	
		2-й	
		Семестр	
Загальна кількість годин – 120		4-й	5-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1,3 самостійної роботи студента – 6	Ступінь бакалавр	12	
		Семінарські	
		16	
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		92	
		Вид контролю:	
		залік	

Мова навчання – українська.

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 120 год.: 28 год. – аудиторні заняття, 92 год. – самостійна робота.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу «Методологія історії»: надати студентам уявлення про основні закономірності дослідження історії та теоретичні засади історичної концептуалізації, сформулювати вміння, які будуть використані у практиці навчання та виховання студентів, в науковій та дослідницькій діяльності. Ознайомити студентів-істориків з основними напрямками розвитку історичної думки, філософсько-історичними концепціями, становленням історії як наукової і фахової дисципліни, теоретичними та методологічними новаціями історичної науки на різних етапах її розвитку, поняттям теорії та методології історії.

Завдання курсу:

- *пізнавальні:* вивчення методологічних та теоретичних засад методології історії; новітніх досягнень в галузі історії, методики дослідження історії; задач і змісту сучасної історичної науки; нормативної бази навчання історії в науковому закладі; методів, способів, прийомів навчання предметів, інноваційних прийомів викладання; дослідження творчої спадщини вітчизняної та зарубіжної методичної думки, цілісне її сприйняття;
- *методичні:* ознайомити студентів з теорією і методикою історії, з традиційними і інноваційними методами, прийомами і технологіями методології історії; навчити моделювати історичні події різних типів і видів, вільно добирати і оперувати методами і прийомами навчання предмету, оптимізуючи навчально-виховний процес;
- *практичні:* вироблення практичних вмінь та навичок, необхідних для забезпечення високої ефективності методології історії.

У кожній з тем, які пропонуються до опрацювання розкрито як теорію даного питання, так і сучасні підходи до застосування тих чи інших умов у практиці навчання.

На лекціях висвітлюються основні теоретичні питання курсу. Доповнюють їх матеріали, висунуті до обговорення і аналізу на практичних (семінарських) заняттях.

Кожне заняття містить план, а також список джерел і основної та додаткової літератури, які викладач рекомендує студенту для опрацювання. Студент також може самостійно здійснювати бібліографічний пошук і використовувати видання, які не вказані в загальному списку літератури.

Важливою складовою процесу опанування дисципліни є самостійна робота студентів. Вона складається з опрацювання низки теоретичних та практичних питань, які досліджуються в методичній літературі і є актуальними в сучасній педагогічній та історичній освіті.

Передумови для вивчення дисципліни: «Історія України», «Історіографія історії України та всесвітньої історії», «Українські історичні школи» та «Новітня історіографія історії України».

Навчальна дисципліна складається з 4-х кредитів.

Очікувані результати навчання:

Здатність синтезувати та використовувати знання з основних теорій історичного розвитку, методології історичної науки, її періодизацію.

Знання видів, форм та джерел історичної інформації, методів їх дослідження.

Використання нових освітніх та інформаційних технологій, сучасних засобів навчання та використання їх у педагогічному процесі.

Здатність використовувати основи загальнотеоретичних дисциплін в обсязі, необхідному для вирішення педагогічних і дослідницьких завдань, успішного освоєння методологічних і прикладних питань спеціальності, питань фундаментальних загальноісторичних і спеціальних дисциплін; дисциплін психолого-педагогічного циклу: педагогіку, психологію, методику викладання історії, методику і організацію позакласної (поза аудиторної) роботи.

Знання теорії й методології історичної науки, методики вивчення суспільних явищ і процесів, пам'яток матеріальної і духовної культури.

Використання принципів і методів збору, систематизації, узагальнення і використання інформації, проведення наукових досліджень за профілем спеціальності.

Здатність застосування принципів редагування і підготовки матеріалів до публікації, складання рефератів, оглядів, рецензій.

Обізнаність у наукових стандартах та відповідність їм щодо точності та обсягу локалізованої документації, використаної та процитованої в завданнях та висновках практичної підготовки.

Здатність працювати в групі продуктивно, відіграючи провідну роль в окремих випадках, головуючи під час дебатів та дискусій у міжнародній та мультикультурній групі.

Згідно з вимогами ОПП студент оволодіває такими *компетентностями*:

I. Загальнопредметні:

- володіння знаннями методологічних і теоретичних основ методики навчання предмета, його концептуальних основ;
- здійснювати відбір та реалізацію змісту навчального матеріалу з історії відповідно до мети і завдань історичної науки з урахуванням найважливіших її функцій, а також особливостей даного напрямку;
- застосовувати різноманітні засоби, загальнодидактичні та предметно-специфічні методи, прийоми, технології організації навчально-виховного процесу з історії;
- співвідносити логіку побудови системи методів навчання історії із реальними особистісними характеристиками студентів, що забезпечують правильність вибору дидактичного засобу, методу чи прийому;
- рефлексії в ході реалізації тієї або іншої наукової методики і її коригування в рамках закладених у ній принципів і концептуальних ідей;
- організовувати відповідно до наукової організації праці пізнавальну діяльність студентів;
- коригувати процес навчання історії з врахуванням очікуваного та реального його перебігу;
- виховувати у студентів у процесі навчання історії інтерсоціальні риси особистості;
- здійснювати самоаналіз власної діяльності, самоконтроль, самовдосконалення та самоосвіту з метою досягнення наукової майстерності, високого рівня професіоналізму та інноваційного стилю в науковій діяльності.

II. Фахові:

- володіти базовими загальними знаннями, а саме теорії та методики навчання історії;
- застосовувати психолого-педагогічні та методичні знання у різноманітних ситуаціях;
- бути обізнаними та обговорювати поточний стан досліджень у галузі методик навчання предметів освітньої галузі;
- знати зв'язок між проблемами сучасної психолого-педагогічної галузі;
- володіти спеціальними знаннями з методики навчання;
- здатність знаходити та використовувати інформацію з різних джерел (електронних, письмових, архівних та усних) згідно з задачею, формуючи цю інформацію критично в обґрунтовану розповідь;
- здатність використовувати відповідну термінологію та способи вираження дисципліни в усній та письмовій формах рідною чи іноземною мовами.

2. Програма навчальної дисципліни

Кредит 1.

Тема 1. Предмет історичної науки, її зміст та задачі.

Методологія історії як особлива історична дисципліна. Історія як наукове поняття. Поняття предмету історії в західній науці XX ст. Діалектика загального і особливого в історичному процесі. Історична закономірність як предмет історичної науки.

Тема 2. Поняття та розвиток історичного метода.

Вивчення історії в епохи Середньовіччя та Відродження. Розвиток методології історії в працях філософів Ф.Бекона, Р.Декарта та Б.Спінози. Розвиток історичної науки в епоху Просвітництва. Розвиток історичного методу в XIX ст. Розвиток історичної науки в XX ст.

Тема 3. Історичний закон та історична закономірність.

Історичний закон як особливий тип суспільних законів. Необхідність історичних законів. Історична необхідність та історична випадковість. Роль випадковості в історії. Альтернативність в історії.

Кредит 2.

Тема 4. Проблеми історичного пізнання.

Історіософські парадигми як основа формування концептуальних моделей історії. Роль та значення методологічного сумніву при вивченні і порівнянні різних концептуальних моделей історії. Основні рівні інтерпретації історичного процесу. Циклічна парадигма історії. Парадигма історичного прогресу. Постмодерністська парадигма історії. Формаційний і цивілізаційний підходи до історії, їх сутність, евристичний потенціал і співвідношення.

Тема 5. Методи пізнання історичної реальності.

Історичне пізнання та історична свідомість. Методологічний аналіз історичної реальності. Історичний факт і проблема істинності в історичній науці. Місце кількісних методів в історичних дослідженнях. Джерельна база історичної науки і класифікація історичних джерел.

Тема 6. Сенс історії.

Питання про сенс історії в контексті різних культурних традицій: античної, християнської, просвітницької, постмодерністської.

Історія і сучасність. Історична наука і історичне пізнання суспільства. Історія та ідеологія. Історія та політика. Актуальність в історії. Історичний досвід та сучасність.

Кредит 3.

Тема 7. Карєєв М.І. (1850-1931) і його концепція історії.

Формування поглядів історика, їх суперечливість і раціональність. Головні культурні епохи нової європейської історії по Н.І.Карєєва. Проблема “походження сучасного західноєвропейського суспільства” в роботі М.І.Карєєва “Загальний хід всесвітньої історії”.

Тема 8. Слов’янофільські вчення про месіанську роль руського народу.

Основні тези слов’янофільської теорії, викладені в роботах А.С.Хомякова (1804-1860 рр.) та Ю.Ф.Самаріна (1819-1876 рр.). Поняття соборності. Місце общинності та православної віри в історичному розвитку Росії. Ідеї всеєдності та світової душі в системі В.С.Соловйова (1833-1900 рр.). Проблеми віри та розуму в православному релігійному антиінтелектуалізмі. Погляди Л.Шестова (1866-1938 рр.), С.Булгакова (1871-1944 рр.), Н.І.Карєєва (1882-1943 рр.), С.Френка (1877-1950 рр.).

Походження та сутність глобальних проблем. Космоцентричний погляд на рішення глобальних проблем людства – “Філософія загальної справи” Н.Ф.Федорова (1828- 1903 рр.). Загальна регуляція людства, її етапи. Спроба синтезу Федоровим двох методологічних підходів до людини: антропологізму та комізму.

Тема 9. Релігійно-ідеалістична картина світу: еволюційний комізм П.Тейяра де Шардена (1881-1953 рр.).

Формування світобачення майбутнього вченого і священнослужителя. Релігійно-ідеалістична інтерпретація світу в роботах Тейяра де Шардена. Його концепція “еволюційно-космічного християнства” та основні принципи розвитку суспільства.

Кредит 4.

Тема 10. Сенс історії і його розуміння в філософії К.Ясперса (1883-1969 рр.).

Поняття та зміст історичної ситуації в ідеях К.Ясперса. “Осьові епохи” в світовій історії. Перспективи розвитку людства за К.Ясперсом.

Тема 11. Проблема розвитку суспільства в монографії А.Дж.Тойнбі (1889-1975 рр.) “Дослідження історії”.

Становлення наукового світогляду Тойнбі. Визначення етапів розвитку цивілізації в монографії історика. Характеристика цих етапів. Поняття “світові держави”. Погляд Тойнбі на перспективи розвитку західної цивілізації.

Тема 12. Загальний хід світової еволюції в концепції О.Меня.

Висвітлення теми еволюції та прогресу в монографії О.Меня “Історія релігії”. Проблема співвідношення категорій “релігія” і “культура” в роботі мислителя. Оцінка Менем попередніх надбань науки, в тому числі історичної Майбутнє цивілізації за його висновками.

Розуміння процесів історії в творчій спадщині школи “Анналів”. Критика позитивістської “собитійної” історіографії в працях М.Блока і Л.Февра в ідеях створення всесвітньої “глобальної” історії. Ідея глобальності в історичній теорії Ф.Броделя. Концепція соціал-біологізму і “нерухомої історії” в працях сучасних “Анналів”.

3. Структура навчальної дисципліни Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин					Форма контролю
		Усього	У тому числі				
			лекції	семін.	практ.	самост.	
Кредит 1							
1	Предмет історичної науки, її зміст та задачі.	9	1	1		7	
2	Поняття та розвиток історичного метода..	9	1	1		7	
3	Історичний закон та історична закономірність.	10	1	2		7	
	Разом за кредит 1	28	3	4		21	
Кредит 2							
4	Проблеми історичного пізнання.	9	1	1		7	
5	Методи пізнання історичної реальності	9	1	1		7	
6	Сенс історії.	10	1	2		7	
	Разом за кредит 2	28	3	4		21	ККР
Кредит 3							
7	Карєєв М.І. (1850-1931) і його концепція історії.	9	1	1		7	
8	Слов'янофільські вчення про месіанську роль руського народу.	9	1	1		7	
9	Релігійно-ідеалістична картина світу: еволюційний комізм П.Тейяра де Шардена (1881-1953 рр.)..	10	1	2		7	
	Разом за кредит 3	28	3	4		21	
Кредит 4							
10	Сенс історії і його розуміння в філософії К.Ясперса (1883-1969 рр.).	11	1	1		9	

11	Проблема розвитку суспільства в монографії А.Дж.Тойнбі (1889-1975 рр.) "Дослідження історії".	12	1	1		10	
12	Загальний хід світової еволюції в концепції О.Меня.	13	1	2		10	
	Разом за кредит 4	36	3	4		29	ККР
	Всього за курс	120	12	16		92	залік

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин					Форма контролю
		Усього	У тому числі				
			лекції	семін.	практ.	самост.	
Кредит 1							
1	Предмет історичної науки, її зміст та задачі.	9				9	
2	Поняття та розвиток історичного метода..	9				9	
3	Історичний закон та історична закономірність.	10				10	
	Разом за кредит 1	28				28	
Кредит 2							
4	Проблеми історичного пізнання.	9				9	
5	Методи пізнання історичної реальності	9				9	
6	Сенс історії.	10				10	
	Разом за кредит 2	28				28	
Кредит 3							
7	Карєєв М.І. (1850-1931) і його концепція історії.	9	1			8	
8	Слов'янофільські вчення про месіанську роль руського народу.	9	1			8	
9	Релігійно-ідеалістична картина світу: еволюційний комізм П.Тейяра де Шардена (1881-1953 рр.)..	10	1			9	
	Разом за кредит 3	28	3			25	
Кредит 4							
10	Сенс історії і його розуміння в філософії К.Ясперса (1883-1969 рр.).	11	1			10	

11	Проблема розвитку суспільства в монографії А.Дж.Тойнбі (1889-1975 рр.) “Дослідження історії”.	12	1			11	
12	Загальний хід світової еволюції в концепції О.Меня.	13	1	2		10	
	Разом за кредит 4	36	3	2		31	
	Всього за курс	120	6	2		112	залік

4. Теми лекційних занять

Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Кредит 1.</i>		
1	Тема 1. Предмет історичної науки, її зміст та задачі.	1
2	Тема 2. Поняття та розвиток історичного метода..	1
3	Тема 3. Історичний закон та історична закономірність.	1
<i>Кредит 2.</i>		
4	Тема 4. Проблеми історичного пізнання.	1
5	Тема 5. Методи пізнання історичної реальності	1
6	Тема 6. Сенс історії.	1
<i>Кредит 3.</i>		
7	Тема 7. Карєєв М.І. (1850-1931) і його концепція історії.	1
8	Тема 8. Слов'янофільські вчення про месіанську роль руського народу.	1
9	Тема 9. Релігійно-ідеалістична картина світу: еволюційний комізм П.Тейяра де Шардена (1881-1953 рр.)..	1
<i>Кредит 4.</i>		
10	Тема 10. Сенс історії і його розуміння в філософії К.Ясперса (1883-1969 рр.).	1
11	Тема 11. Проблема розвитку суспільства в монографії А.Дж.Тойнбі (1889-1975 рр.) “Дослідження історії”.	1
12	Тема 12. Загальний хід світової еволюції в концепції О.Меня.	1
	Разом:	12

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Кредит 1.</i>		
1	Тема 1. Предмет історичної науки, її зміст та задачі.	
2	Тема 2. Поняття та розвиток історичного метода..	
3	Тема 3. Історичний закон та історична закономірність.	
<i>Кредит 2.</i>		
4	Тема 4. Проблеми історичного пізнання.	
5	Тема 5. Методи пізнання історичної реальності	
6	Тема 6. Сенс історії.	
<i>Кредит 3.</i>		
7	Тема 7. Карєєв М.І. (1850-1931) і його концепція історії.	1
8	Тема 8. Слов'янофільські вчення про месіанську роль руського народу.	1
9	Тема 9. Релігійно-ідеалістична картина світу: еволюційний комізм	1

	П.Тейяра де Шардена (1881-1953 рр.)..	
<i>Кредит 4.</i>		
10	Тема 10. Сенс історії і його розуміння в філософії К.Ясперса (1883-1969 рр.).	1
11	Тема 11. Проблема розвитку суспільства в монографії А.Дж.Тойнбі (1889-1975 рр.) “Дослідження історії”.	1
12	Тема 12. Загальний хід світової еволюції в концепції О.Меня.	1
	Разом:	6

5. Темі практичних занять Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Кредит 1	4
	Предмет історичної науки, її зміст та задачі.	1
2	Поняття та розвиток історичного метода..	1
3	Історичний закон та історична закономірність.	2
	Кредит 2	4
4	Проблеми історичного пізнання.	1
5	Методи пізнання історичної реальності	1
6	Сенс історії.	2
	Кредит 3	4
7	Карсєв М.І. (1850-1931) і його концепція історії.	1
8	Слов’янофільські вчення про месіанську роль руського народу.	1
9	Релігійно-ідеалістична картина світу: еволюційний комізм П.Тейяра де Шардена (1881-1953 рр.)..	2
	Кредит 4	4
10	Сенс історії і його розуміння в філософії К.Ясперса (1883-1969 рр.).	1
11	Проблема розвитку суспільства в монографії А.Дж.Тойнбі (1889-1975 рр.) “Дослідження історії”.	1
12	Загальний хід світової еволюції в концепції О.Меня.	2
	Разом:	16

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Кредит 1	
	Предмет історичної науки, її зміст та задачі.	
2	Поняття та розвиток історичного метода..	
3	Історичний закон та історична закономірність.	
	Кредит 2	
4	Проблеми історичного пізнання.	
5	Методи пізнання історичної реальності	
6	Сенс історії.	
	Кредит 3	
7	Карсєв М.І. (1850-1931) і його концепція історії.	
8	Слов’янофільські вчення про месіанську роль руського народу.	

9	Релігійно-ідеалістична картина світу: еволюційний комізм П.Тейяра де Шардена (1881-1953 рр.)..	
	Кредит 4	
10	Сенс історії і його розуміння в філософії К.Ясперса (1883-1969 рр.).	
11	Проблема розвитку суспільства в монографії А.Дж.Тойнбі (1889-1975 рр.) “Дослідження історії”.	
12	Загальний хід світової еволюції в концепції О.Меня.	2
	Разом:	2

6. Теми лабораторних занять

Робочим планом не передбачено

7. Самостійна робота
Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Кредит 1	21
1	Предмет історичної науки, її зміст та задачі.	7
2	Поняття та розвиток історичного метода..	7
3	Історичний закон та історична закономірність.	7
	Кредит 2	21
4	Проблеми історичного пізнання.	7
5	Методи пізнання історичної реальності	7
6	Сенс історії.	7
	Кредит 3	21
7	Карєєв М.І. (1850-1931) і його концепція історії.	7
8	Слов'янофільські вчення про месіанську роль руського народу.	7
9	Релігійно-ідеалістична картина світу: еволюційний комізм П.Тейяра де Шардена (1881-1953 рр.)..	7
	Кредит 4	29
10	Сенс історії і його розуміння в філософії К.Ясперса (1883-1969 рр.).	9
11	Проблема розвитку суспільства в монографії А.Дж.Тойнбі (1889-1975 рр.) “Дослідження історії”.	10
12	Загальний хід світової еволюції в концепції О.Меня.	10
	Разом:	92

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Кредит 1	
1	Предмет історичної науки, її зміст та задачі.	9
2	Поняття та розвиток історичного метода..	9
3	Історичний закон та історична закономірність.	10
	Кредит 2	
4	Проблеми історичного пізнання.	9
5	Методи пізнання історичної реальності	9
6	Сенс історії.	10
	Кредит 3	
7	Карєєв М.І. (1850-1931) і його концепція історії.	8
8	Слов'янофільські вчення про месіанську роль руського народу.	8
9	Релігійно-ідеалістична картина світу: еволюційний комізм П.Тейяра де Шардена (1881-1953 рр.)..	9
	Кредит 4	
10	Сенс історії і його розуміння в філософії К.Ясперса (1883-1969 рр.).	10
11	Проблема розвитку суспільства в монографії А.Дж.Тойнбі (1889-1975 рр.) “Дослідження історії”.	11
12	Загальний хід світової еволюції в концепції О.Меня.	10
	Разом:	112

8 Індивідуальне науково-дослідне завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання складається з двох напрямів :

I – підготовка та захист контрольної роботи (для студентів ЗФН);

II – підготовка доповіді з висвітленням проблем українських історичних шкіл (для студентів ДФН).

Підготовка та захист контрольної роботи

Основне завдання цього виду діяльності – навчити студентів працювати з історичними документами, критично аналізувати, робити узагальнення та давати обґрунтовані висновки.

Загальні вимоги до виконання індивідуального завдання:

- 1) правильне оформлення;
- 2) вичерпність використаних історичних джерел;
- 3) обґрунтованість висновків та кваліфіковане їх формулювання

9. Форми роботи та критерії оцінювання

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ECTS	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Форми поточного та підсумкового контролю. Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (КР). Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самостійна робота, самоконтроль). Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних, лабораторних робіт, уміння самостійно опрацьовувати тексти, складання конспекту рекомендованої літератури, написання і захист реферату, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

Завданням підсумкового контролю (КР, залік) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу модуля.

Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:

Студенту виставляється відмінно: досконале знання та розуміння понятійного апарату ДІД та джерелознавства з тієї чи іншої теми, вільне оперування різноманітними класифікаціями.

Відповідь на поставлені питання повна, насичена глибокими та розгорнутими судженнями. Викладений матеріал має доказовий, логічний і послідовний характер, ґрунтується на знанні джерел і методики та методології роботи з ними. Студент володіє способами концентрованого викладу матеріалу. Демонструє творче застосування знань при переформатуванні запитання.

У відповіді майже не трапляються мовленнєві помилки.

Студенту виставляється дуже добре студент у повному обсязі опрацював лекційні питання та питання самостійного опрацювання. Відповідь є повною, ґрунтовною, логічною і всебічно охоплює програмний матеріал, проте у трактуванні окремих економічних категорій студент допускає неточності. Студент орієнтується у законодавчих змінах, проте не завжди має бачення застосування теоретичних знань у практичній діяльності.

Студенту виставляється добре Відповідь майже повна, має усвідомлений та достатньо розгорнутий характер. Понятійна основа базується на обраній класифікації.

Відповідь структурована, проте наявні окремі помилки у послідовності викладу. Недостатньо виваженою та аргументованою є доказова база.

Студент вільно оперує знаннями, може застосовувати їх у новій навчальній ситуації.

У відповіді трапляються окремі мовленнєві помилки.

Студенту виставляється достатньо Відповідь неповна, фрагментарна. Знання мають недостатньо стійкий та послідовний характер. Вони застосовуються переважно для виконання завдань репродуктивного характеру.

У відповідях відсутні посилання на фундаментальні дослідження з певної проблеми.

Відповідь має формальний характер, відсутня чіткість, структурованість.

Студент використовує лише окремі знання у новій навчальній ситуації.

У відповіді наявні фактичні та мовленнєві помилки.

Студенту виставляється мінімальний задовільно студент відповідав на семінарському занятті лише з ініціативи викладача, погано орієнтується в матеріалі, не орієнтується у законодавчих змінах та не може пов'язати теоретичні знання з їх практичним застосуванням..

Оцінка за виконання індивідуального науково-дослідного завдання, завдань самостійної роботи виставляється з урахуванням таких параметрів:

Кількість балів у кінці **семестру** повинна складати від 200 до 400 балів (за 4кредити), тобто сума балів за виконання усіх завдань.

Поточне тестування та самостійна робота															Результат
Вид діяльності	Коефіцієнт (вартість)	Кількість	ЗК № 1			ЗК № 2			ЗК № 3			ЗК № 4			
			Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10	Тема 11	Тема 12	
Семінарські заняття	5	11		5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	55
Контроль на семінарах та лекціях	5	12	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	60
ІНДЗ за заданою тематикою (конспект сторінка вчителя у соц.мережі)	5	1		5											5
ІНДЗ за заданою тематикою (хронологія)	5	1			5										5
ІНДЗ за заданою тематикою (історична постать)	10	1			10										10
ІНДЗ за заданою тематикою (завдання по фільму)	10	1			10										10
Схема ТМНІ (асоціат. куш)	5	1	5												5
ІНДЗ таблиця "Методи навчання"	10	1					10								10
ІНДЗ повідомлення "Методи навчання" (за вибором)	10	1						10							10
ІНДЗ конспект вебінару	10	3						10			10			10	30

ІНДЗ за заданою тематикою (план-конспект уроку)	20	1									20				20
ІНДЗ за заданою тематикою (аналіз кабінету історії)	10	1												10	10
ІНДЗ план роботи гуртка	10	1												10	10
			60			60			60			60			
ІНДЗ за заданою тематикою (конспект реком. 18-19 н.р.)	10	1		10											10
Глосарій	10	1		10											10
ІНДЗ "Есеї - сучасний підручник"	10	1		10											10
ІНДЗ "Засоби навчання"	10	1		10											10
ІНДЗ форма опитування	10	1							10						10
ІНДЗ за заданою тематикою (КТП)	10	1									10				10
ІНДЗ за заданою тематикою (план виховного заходу)	20	1									20				20
Контрольна робота	40	2						40						40	80
			40			40			40			40			
			100			100			100			100			400
Підсумковий тест (залік) Максимальна кількість = 40 балів	<i>Студент протягом семестру виконує всі передбачені види робіт з курсу, набираючи при цьому певну суму балів. Набрана сума балів множиться на 0,6 та ділиться на 4 кредити. Отримана кількість балів є допуском до заліку</i>														

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання є: завдання до практичних занять, завдання для самостійної та індивідуальної роботи (зокрема есе, реферати), презентації результатів досліджень, тестові завдання, контрольні роботи.

11. Методи навчання

Усний виклад матеріалу: наукова розповідь, спрямована на аналіз фактичного матеріалу; пояснення – вербальний метод навчання, за допомогою якого розкривається сутність певного явища, закону, процесу; проблемне навчання, робота з підручником та додатковими джерелами, спостереження над усним мовленням, спостереження над мовним матеріалом, порівняльний аналіз, виразне читання текстів; ілюстрація – метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у їх символічному зображенні (малюнки, схеми, графіки та ін.).

12. Рекомендована література

Базова

Державні документи

1. *Brunner P.* Общественные учения и исторические теории XVIII и XIX вв. в связи с общественным движением на Западе. М., 1908
2. *Iggers G.G.* The German Conception of History: The National Tradition of Historical Thought from Herder to the Present. Middeltown, Connecticut, 1968
3. *Topolski J.* Metodologia historii. Warszawa, 1968
4. *Блок М.* Апология истории или Ремесло историка. М., 1973
5. *Шидер Т.* Возможности и границы сравнительных методов в исторических науках. В кн.: Философия и методология науки. М., 1977
6. *Droysen J.G.* Historik, bd 1: Rekonstruktion der ersten vollständigen Fassung der Vorlesungen (1857). Grundriß der Historik in der ersten handschriftlichen (1857/1858) und in der Letzten gedruckten Fassung (1882). Stuttgart, 1977
7. *Мельник Л.Г.* Розвиток наукового пізнання історії. К., 1983
8. *Антипин Г.А.* Историческое прошлое и пути его познания. Новосибирск, 1987
9. *Барг М.А.* Эпохи и идеи: Становление историзма. М., 1987
10. *Дильтей В.* Введение в науки о духе. В кн.: Зарубежная эстетика и теория литературы XIX–XX вв. М., 1987
11. *Гадамер Х.Г.* Истина и метод: Основы философской герменевтики. М., 1988
12. *Моммзен В.* Макс Вебер и историческая наука. "Новая и новейшая история", 1990, № 4
13. *Санцевич А.В.* Методика исторического исследования. К., 1990
14. *Февр Л.* Бои за историю. М., 1991
15. *Burke P.* New Perspectives on Historical Writing. Cambridge, 1991
16. *Pomorski J.* Historik i metodologia. Lublin, 1991
17. *Стоун Л.* Будущее истории. "THESIS", 1994, вып. 4
18. *Вебер М.* "Объективность" познания в области социальных наук и социальной политики. В кн.: Культурология: XX век. М., 1995
19. *Iggers G.G.* Historiography in the Twentieth Century: From Scientific Objectivity to the Postmodern Challenge. Hannover, New Hampshire, 1997
20. *Evans R.J.* Fakten und Fiktionen: Über die Grundlagen historischer Erkenntnis. Frankfurt am Main, 1998
21. *Kelley D.R.* Faces of History: Historical Inquiry from Herodotus to Herder. New Haven–London, 1998
22. *Кроче Б.* Теория и история историографии. М., 1998
23. *Зашильняк Л.* Методологія історії від давнини до сучасності. Львів, 1999
24. *Ringer F.K.* Max Weber on Causal Analysis, Interpretation and Comparison. "History and Theory", 2002, nr. 41, May
25. *Вен П.* Как пишут историю: Опыт эпистемологии. М., 2003
26. *Мозер Й.* Оновлення та трансформація соціальної історії в Німеччині після Другої світової війни. "Історія та історіографія в Європі", 2003, вип. 1–2

27. *Raphael L. Geschichtswissenschaft im Zeitalter der Extreme: Theorien, Methoden, Tendenzen von 1900 bis zur Gegenwart. München, 2003*
28. *Зашикільняк Л. Методологічні аспекти світового історіографічного процесу і сучасна українська історична наука. В кн.: Українська історіографія на зламі XX і XXI століть: здобутки і проблеми. Львів, 2004*
29. *Стельмах С. Історична наука в Україні епохи класичного історизму (XIX – початок XX століття). К., 2005*
30. *Козеллек Р. Часові пласти: Дослідження з теорії історії. К., 2006*
31. *Смоленский Н.И. Теория и методология истории. М., 2007.*

Допоміжна література

1. Араб-Оглы Э.Н. Обозримое будущее: социальные последствия НТР. Год 2000. – М., 1986.
2. Афанасьев Ю.Н. Эволюция теоретических основ школы “Анналов” // Вопросы истории. – 1981. - № 9.
3. Барг М.А. Категории и методы исторической науки. – М., 1984.
4. Барг М.А. Эпохи и идеи (Становление историзма). – М., 1987.
5. Бердяев Н.А. Философия свободы: смысл творчества. – М., 1989.
6. Блок М. Апология истории или ремесло историка. – М., 1973.
7. Булгаков С.Н. Сочинения. – М., 1991.
8. Гемпель К.Г. Логика объяснения. – М., 1998.
9. Гулыга А.В. Искусство истории. – М., 1980.
10. Гумилев Л.Н. Этносфера: История людей и история природы. – М., 1993.
11. Гуревич А.Я. Об исторической закономерности // Философские проблемы исторической науки. – М., 1969.
12. Данилевский Н.Я. Россия и Европа. – М., 1991.
13. Данилов А.И. Историческое событие и историческая наука // Средние века. – М., 1980.
14. Данилов А.И. О некоторых вопросах дальнейшего изучения теоретико-методологических проблем исторической науки // Вопросы истории. – 1961. - № 3.
15. Диалог цивилизаций: Восток-Запад // Вопросы философии. – 1993. - № 6.
16. Иванов Г.М., Коршунов А.М., Петров Ю.В. Методологические проблемы исторического познания. – М., 1981.
17. Ивин А.А. Философия истории. – М., 2000.
18. Из литературного наследия академика Е.В.Тарле. – М., 1981.
19. Историческая наука. Вопросы методологии. – М., 1986.
20. Источниковедение: Теоретические и методологические проблемы. – М., 1969.
21. Кареев Н.И. Общий ход всемирной истории. – Заокский, 1994.
22. Келле В.Ж., Ковальзон М.Я. Теория и история. (Проблемы теории исторического процесса). – М., 1981.
23. Ковальченко И.Д. Место истории в системе общественных наук // Вопросы истории. – 1987. - № 7.
24. Ковальченко И.Д. Методы исторического исследования. – М., 1987.
25. Коломийцев В.Ф. Методология истории. – М.: РОССПЭН, 2001. – 191 с.
26. Культура и цивилизация. – М., 1984.
27. Лоренц К. Восемь смертных грехов цивилизованного человечества // Вопросы философии. – 1992. - № 8.
28. Мень А. История религии. – М., 1991.
29. Петров Ю.В. Практика и историческая наука. – Томск, 1981.
30. Печен А. Человеческие качества. – М., 1980.
31. Румянцева М.Ф. Теория истории. – М., 2002.
32. Соловьёв В.С. Сочинения: в 2-х тт. – М., 1988.
33. Сорокин П.А. Человек, цивилизация, общество. – М., 1992.
34. Сумерки богов (Ницше Ф., Фрейд Э., Камю А., Сартр Ж.-П.). – М., 1989.
35. Тейяр де Шерден П. Феномен человека. – М., 1990.

36. Тойнби А. Постижение истории. – М., 1991.
37. Федоров Н.Ф. Сочинения. – М., 1981.
38. Философия и ценностные формы познания. – М., 1978.
39. Философия истории /Под ред. А.С.Памарина. – М., 1999.
40. Флоренский П.А. Столп и утверждение истины. Т.1-2. – М., 1990.
41. Шпенглер О. Закат Европы. – М., 1993.
42. Ясперс К. Будущий мировой порядок // Век XX и мир. – 1990. - № 9.
43. Ясперс К. Смысл и назначение истории. – М., 1991.
44. Баханов К.О. Традиції та інновації в навчанні історії: Дидактичний словник- довідник. - Запоріжжя: Просвіта, 2002.
45. Гончаренко С. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997.
46. Степанищев А. Т. Методический справочник по истории. – М.: ВЛАДОС, 2000.
47. Філософський енциклопедичний словник // За ред. Шинкарука В.І. – К.: Абрис, 2002 – 746 с.
48. Баханов К.О. Дослідницька робота учнів на уроках історії. - Х.: Вид. гр."Основа",2004.
49. Баханов К.О. Лабораторно-практичні роботи у викладанні історії України. - К.: Генеза, 1996.
50. Власов В., Євтушенко Р. Про вивчення навчального курсу «Вступ до історії» у 5 класі загальноосвітніх навчальних закладів України в 2005/ 06 н.р. //Історія в школах України. - 2005. - №1. - С.3 - 5.
51. Сфімова В. О. Історія: Методичні рекомендації щодо проведення навчальної практики. - Х. : Основа, 2004.
52. Житник Б.О. Методичний poradник: Форми і методи навчання. - Х.: "Основа", 2005.
53. Іванченко В.В. Тенденції та особливості формування історичної культури молоді в сучасних умовах // Грані. - 2003. - №3. - С. 3 - 7.
54. Історія для громадянина. Методичний посібник для вчителів/ Горбатенко В. та ін. - Львів, 2003. - 136с.
55. Комаров В.О. Методичні умови формування історичного мислення старшокласників. - Кривий Ріг, 1995.
56. Короткова М. В. Методика проведения игр и дискуссий на уроках истории. – М.: ВЛАДОС – ПРЕСС, 2001.
57. Левітас Ф.Л. , Салата О.О. Професіограма вчителя історії //Історія та правознавство. - 2006. - №19 - 21.- С. 27 - 32.
58. Левітас Ф.Л. Позакласні заходи з історії. - Х.: Основа, 2004.
59. Мокрогуз О.П. Іноваційні технології на уроках історії. - Х.: Основа, 2005.
60. Позакласна робота з історії. Випуск 1. – Х.: Основа, 2004.
61. Позакласна робота з історії. Випуск 2. – Х.: Основа, 2005.
62. Позакласні заходи з історії / Авт. - упоряд. Ф.Л. Левітас. - Х.: "Основа", 2004.
63. Попова Л.В. Алгоритмы учебных действий учащихся на уроках истории: Метод. Пособие для учителя. - М.: АРКТИ, 2003.
64. Страдлинг Р. Преподавание истории XX века. - Издание Совета Европы, 2002.
65. Тематичне оцінювання досягнень учнів на уроках історії // Історія в школі. - 2001. - № 2. - С. 7 - 9.
66. Терно С.О. Формування методологічної культури учнів у процесі навчання історії // Історія в школі. - 2000. - № 5-6. - С.33-37.
67. Тиждень з історії та правознавства в школі/ упор. Н.І. Харківська. - Х.: Основа, 2006. - 112 с.
68. Удод О. Концепція історичної освіти середньої загальноосвітньої 12 – річної школи. // «Освіта України», № 18 – 19, 8 травня 2001 р.
69. Ферро М. Как рассказывают историю детям в разных странах мира. – М., 1998.
70. Фідря О. Методологія історії і тенденції розвитку шкільної історичної освіти // Історія в школах України. - 1999. - №3. - С.31 - 36.
71. Фідря О. Методологія історії та формування хронологічних і просторових компетенцій учнів// Історія в школі - №3. – 2003.–С.18-23

72. Худобец А. Методологические основы изучения истории в современной Украине //Преподавание истории в школе. - 2006. - № 5. - С.21 - 28.
73. Шейко В.М., Кушнарченко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. - К.: Знання - Прес, 2003.

Інформаційні ресурси

mon.gov.ua — Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України

ostriv.in.ua/ — Освітній ресурс «Острів знань»

www.his.1september.ru/urok — Я йду на урок історії (методичні розробки та рекомендації з викладання суспільних дисциплін)

www.historic.ru — «Познаємо людину через її історію» (енциклопедії, довідники, історичні мапи)

www.history.org.ua — Інститут історії Національної Академії наук України

www.memory.gov.ua — Український інститут національної пам'яті

www.nbuv.gov.ua — Національна бібліотека України ім. І.І. Вернадського

www.novadoba.org.ua — Всеукраїнська асоціація викладачів історії та суспільних дисциплін

www.nsta.org — NSTA (Британське наукове співтовариство вчителів)

www.worldhist.ru/index.htm — Єдиний науково-освітній простір вчителів

zakon.rada.gov.ua — Законодавство України